

akik egyebek között a helyi hatóságok által május 14-én kiadott gettóhá-zirend betartásáért feleltek. Később ők gondoskodtak annak a 17 pontos gettórendnek a betartásáról is, amelyet május 27-én 907/1944. sz. alatt Lipp Károly járási főszolgabíró bocsátott ki.¹⁷ Június vége felé a gettó la-kosságát bevagonírozásra és deportálásra Szombathelyre szállították át.

Veszprém. Veszprém vármegye gettóinak helyét május 17-én jelölték ki, és május 23. és 31. között hozták létre őket. Veszprém városában a két gettó egyikét a Horthy Miklós utca környékén, a zsidó iskola és a zsinagó-ga körül alakították ki, és palánkkerítéssel vették körül. A másik gettót a komakúti kaszárnyában hozták létre, ahová főként az Enyingi és a Veszprémi járásból hoztak be kb. 500 zsidót. A gettók létrehozásában ki-tűnt Nagy László polgármester, majd utódja, Hornyák Miklós, továbbá Tekeres Lajos tanácsnok és Buda István főispán. A Veszprémi járásban Lontay Alán főszolgabíró vezetésével fogdoszták össze a zsidókat. Vezető szerepet játszott a kampányban Schiberna Ferenc, aki állítólag SS-ober-sturmführeri rangot is kapott, és aki egyúttal a helyi nyilasok vezére is volt.¹⁸ Tóth Ernő csendőr alezredes utasítása alapján Veszprém kb. 750 zsidó lakosát június 1-jén hajtották be a belvárosi gettóba a gettósításra általában is jellemző brutalitással. Itt őrizték a környező településekről behozott zsidókat is (Balatonszabadi, Csajág, Dég, Enying, Gyulafirátót, Herend, Nagyvázsony, Nemesvámos, Siófok, Sóly, Szentgál, Szentki-rályszabadja, Tótvázsony, Városlód, Vörösberény stb.). Mint sok helyütt másutt, itt is külön szabályok vonatkoztak a gettó lakóira, amelyeket Si-mon István aláírásával a 972/2-1944. sz. utasítás sorolt fel. A gettó őrzé-sével a veszprémi csendőrparancsnokság alá rendelt csendőrosztag volt megbízva. A zsidók június 29-én történt deportálásával a gettó megszűnt. Egy beszámoló szerint kb. 170 zsidó férfi került el a deportálást, mert korábban munkaszolgálatra hívták be őket. A város zsidói is bekerültek a 4106 zsidó közé, akiket öt járásból (Devecseri, Enyingi, Pápai, Veszprémi és Zirci) deportáltak a megye területéről.¹⁹ Veszprém zsidóinak deportá-lása után Schiberna rávette a helyi katolikus papságot, hogy külön hála-adó istentiszteletet rendezzenek a zsidókérdés helyi megoldásáért.²⁰

A koncentráció folyamata

A Ferenczy alezredes által kidolgozott tervek szerint az V. zóna kü-lönféle gettóiba összegyűjtött zsidókat nyolc, megfelelő bevagonírozási feltételekkel rendelkező központba kellett összpontosítani. Közülük öt a III. csendőrkerületben volt, három pedig a IV. csendőrkerületben (lásd a 13.1. térképet). A zsidók átszállítása a gettókból június 30-án